

V Bruseli 14. 11. 2012
COM(2012) 673 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy

{SWD(2012) 381 final}
{SWD(2012) 382 final}

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy

1. ODÔVODNENIE KONCEPCIE: STAV VÔD EÚ JE NEUSPOKOJIVÝ

Voda je nevyhnutná pre ľudský život, prírodu a hospodárstvo. Nepretržite sa obnovuje, ale jej zásoby sú zároveň obmedzené. Vodu nie je možné získať alebo nahradiť prostredníctvom iných zdrojov. Sladká voda predstavuje len približne 2 % vody na planéte a vzájomne si konkurujúci dopyt môže podľa odhadov do roku 2030 viesť približne k 40 % zníženiu celosvetových zásob vody¹.

Politika EÚ v oblasti vodného hospodárstva úspešne pomáha chrániť naše vodné zdroje. **Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy** je zameraná na odstránenie prekážok obmedzujúcich opatrenia na ochranu vodných zdrojov Európy a zakladá sa na rozsiahlom hodnotení existujúcej politiky. Koncepcia je založená na množstve informácií a analýz vrátane správy Európskej environmentálnej agentúry o stave vôd², hodnotenia Komisie týkajúceho sa plánov členských štátov v rámci vodohospodárskeho manažmentu povodia, preskúmania politiky súvisiacej s nedostatkom vody a suchami³ a kontroly účelnosti politiky EÚ v oblasti sladkých vôd⁴. Prílohou tejto koncepcie je aj posúdenie vplyvu⁵. Koncepcia vychádza z rozsiahlych verejných konzultácií s účasťou širokej verejnosti, zainteresovaných strán, členských štátov, ako aj ďalších inštitúcií a orgánov EÚ, ktoré sa uskutočnili v rámci jej prípravy a v rámci kontroly účelnosti⁶. V koncepcii sa uznáva, že vodné prostredia sa v rámci EÚ veľmi líšia, a preto v nej v súlade so zásadou subsidiarity nie je navrhnuté žiadne univerzálne riešenie. Zdôrazňujú sa v nej zásadné témy, medzi ktoré patria: zlepšenie využívania pôdy, riešenie znečistenia vôd, zefektívnenie využívania vody, vyššia odolnosť a zlepšenie riadenia vykonávaného subjektmi zapojenými do hospodárenia s vodnými zdrojmi.

¹ Zmapovanie našej budúcnosti v súvislosti s vodnými zdrojmi (Charting our water future), správa skupiny pre vodné zdroje do roku 2030, http://www.mckinsey.com/client_service/sustainability/latest_thinking/charting_our_water_future.

² <http://www.eea.europa.eu/themes/water/publications-2012>.

³ Správa Komisie o vykonávaní rámcovej smernice o vode (2000/60/ES) – plány vodohospodárskeho manažmentu povodia a oznámenie Komisie o správe o preskúmaní politiky týkajúcej sa nedostatku vody a such, prijaté spoločne s touto koncepciou.

⁴ Pracovný dokument útvarov Komisie o kontrole účelnosti politiky EÚ v oblasti sladkej vody.

⁵ Pracovný dokument útvarov Komisie – hodnotenie vplyvu, sprievodný dokument oznámenia Komisie s názvom Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy, ktoré obsahuje úplný zoznam štúdií tvoriacich podklad tejto koncepcie.

⁶ Uznesenie Európskeho parlamentu z 3. júla 2012 o vykonávaní právnych predpisov EÚ v oblasti vôd, potrebe komplexného prístupu k európskym problémom v tejto oblasti <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2012-0273&language=SK&ring=A7-2012-0192>. Pozri aj stanovisko Výboru regiónov (30. júna 2011) k úlohe miestnych a regionálnych orgánov v trvalo udržateľnom vodnom hospodárstve, http://www.toad.cor.europa.eu/ViewDoc.aspx?doc=cdr%5cenvve-v%5cdossiers%5cenvve-v-008%5cEN%5cCDR5-2011_REV2_PAC_EN.doc&docid=2770279, a stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (15. júna 2011) na tému „Začlenenie vodohospodárskej politiky do ostatných oblastí európskej politiky“, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.nat-opinions.18788>

1.1. Politické súvislosti

Politika EÚ v oblasti vodného hospodárstva počas posledných troch desaťročí úspešne prispievala k ochrane vôd. Európania môžu bez rizika piť vodu z vodovodu a plávať v tisíckach pobrežných oblastiach, riek a jazier v celej EÚ. Znečisťovanie z mestských, priemyselných a poľnohospodárskych zdrojov sa reguluje, čo prinieslo značné zlepšenie kvality európskych vôd, a to najmä znížením nadmerného množstva živín. V dôsledku toho sa do niektorých európskych riek vrátili tradičné druhy rýb, ako sú losos a jeseter.

V rámcovej smernici EÚ o vode⁷ sa v roku 2000 prvýkrát komplexne riešili všetky problémy, ktoré postihujú vody EÚ, čím sa ozrejnilo, že vodné hospodárstvo je omnoho viac ako len distribúcia vody a jej čistenie. Týka sa využívania a správy pôdy, ktoré ovplyvňujú kvalitu a množstvo vody, a vyžaduje si koordináciu s priestorovým plánovaním členských štátov a začlenenie do priorít v oblasti financovania. V rámcovej smernici o vode bol stanovený cieľ dosiahnuť dobrý stav do roku 2015. Tento termín sa blíži. Správa Európskej environmentálnej agentúry (EEA) o stave vôd a hodnotenie Komisie týkajúce sa plánov členských štátov v oblasti vodohospodárskeho manažmentu povodia, ktoré boli vypracované na základe rámcovej smernice o vode, sa zhodujú v tom, že tento cieľ sa pravdepodobne dosiahne len v prípade väčšej polovice (53 %) vôd EÚ. Preto sú potrebné ďalšie zásadné opatrenia na ochranu a zlepšenie kvality vôd EÚ.

Hlavné príčiny negatívnych účinkov na stav vôd sú prepojené. Ide o zmenu klímy; využívanie pôdy; hospodárske činnosti, ako sú napríklad výroba elektrickej energie, priemysel, poľnohospodárstvo a cestovný ruch; mestský rozvoj a demografické zmeny. Tlak spôsobený týmito príčinami sa prejavuje vo forme znečisťujúcich emisií, nadmernej spotreby vody (nedostatok vody), fyzických zmien vodných útvarov a mimoriadnych udalostí, ako sú napríklad záplavy a suchá, ktoré sa budú zhoršovať, ak sa nepodniknú príslušné kroky. V dôsledku toho je ohrozený ekologický a chemický stav vôd EÚ, viacerým častiam EÚ hrozí nedostatok vody a vodné ekosystémy – od ktorých závisia služby našich spoločností – sa môžu stať citlivejšími na mimoriadne udalosti, ako sú záplavy a suchá. Je nevyhnutné riešiť tieto problémy, aby sme ochránili našu základňu zdrojov pre život, prírodu a hospodárstvo a chránili zdravie ľudí.

EÚ sa musí zamerať na ekologický rast a musí sa stať energeticky efektívnejšou (vrátane vody), aby dosiahla udržateľné oživenie zo súčasnej hospodárskej a environmentálnej krízy, prispôbila sa zmene klímy a vybuodovala si odolnosť voči katastrofám. Vyriešenie týchto problémov má značný potenciál posilniť konkurencieschopnosť a rast európskeho odvetvia vodného hospodárstva, ktoré tvorí 9 000 aktívnych malých a stredných podnikov a ktoré poskytuje 600 000 priamych pracovných miest len v oblasti vodohospodárskych služieb. Potenciál na ekologický rast existuje aj v ostatných odvetviach súvisiacich s vodným hospodárstvom (priemyselné odvetvia využívajúce vodu, vývoj vodohospodárskych technológií atď.), v ktorých inovácie môžu priniesť vyššiu prevádzkovú efektívnosť.

Šesťdesiat percent územia EÚ leží v cezhraničných povodiach. Hydrologické cykly sú prepojené až do takej miery, že využívanie pôdy v jednej krajine môže ovplyvniť zrážky za jej hranicami. Na stav vody navyše významne vplývajú aj európsky trh, spoločné politiky EÚ a politiky členských štátov. Preto Komisia navrhuje túto **Koncepciu na ochranu vodných zdrojov Európy**. Jej dlhodobým cieľom je zabezpečiť udržateľnosť všetkých činností, ktoré majú vplyv na vodu, a tým zaistiť dostupnosť kvalitnej vody na trvalo udržateľné

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva. Ú. v. ES L 327, 22.12.2000.

a spravodlivé využívanie vody. Tento cieľ už je rôznymi spôsobmi zakotvený v rámcovej smernici o vode. Koncepcia nám ho pomôže dosiahnuť identifikovaním prekážok a spôsobov, ako ich prekonať.

2. „DOBRY STAV VÔD“ A AKO HO DOSIAHNUŤ: NIEČO LEPŠIE, NIEČOHO VIAC A NIEČO NOVÉ

Cieľ tejto koncepcie síce nie je nový, je to však prvýkrát, čo sa sprístupnilo tak veľa informácií o stave vôd na celom kontinente, najmä vďaka vypracovaniu plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia na základe rámcovej smernice o vode a vyššie uvedených hodnotení. Tieto dokumenty a názory vyjadrené zainteresovanými stranami sa zhodujú v tom, že súčasný právny rámec EÚ o vode je rozsiahly, pružný a v podstate vhodný na riešenie problémov vodného prostredia. Je však potrebné **lepšie vykonávať** a vo **väčšej miere začleňovať** ciele politiky v oblasti vodného hospodárstva do ostatných oblastí politiky, ako sú napríklad spoločná poľnohospodárska politika (SPP), Kohézny fond a štrukturálne fondy a politiky v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, dopravy a integrovaného zvládania katastrof. Dôvody súčasnej nedostatočnej úrovne vykonávania a začleňovania sú zložité a sú zanalyzované v sprievodnom posúdení vplyvu. Tvorí ich súbor problémov v oblasti vodného hospodárstva spojených s nedostatočným využívaním hospodárskych nástrojov, nedostatočnou podporou konkrétnych opatrení, zlým riadením a nedostatočnými znalosťami. Len v menšine prípadov boli zistené medzery, ktoré si vyžadujú **skompletizovanie** súčasného rámca prostredníctvom nového opatrenia legislatívneho/právneho charakteru.

Úspech prístupu navrhnutého v tejto koncepcii bude, samozrejme, závisieť od ochoty členských štátov a opatrení zameraných na zapojenie zainteresovaných strán a sledovanie návrhov Komisie na zlepšenie vykonávania súčasných právnych predpisov. V tejto súvislosti by mala pozitívnu úlohu pri vykonávaní rámcovej smernice o vode aj naďalej zohrávať spoločná implementačná stratégia tejto smernice so zapojením všetkých členských štátov a príslušných zainteresovaných strán. Koncepcia sa snaží podľa možnosti vychádzať zo spoločnej implementačnej stratégie s cieľom podnietiť zodpovednosť a uľahčiť vykonávanie návrhov Komisie. Hoci sa koncepcia opiera o spoločnú implementačnú stratégiu, neznamená to, že sa Komisia v súvislosti s právnymi predpismi o vode vzdá svojej úlohy presadzovania. V závislosti od pokroku, ktorý členské štáty dosiahnu pri náprave svojich nedostatkov vo vykonávaní, môže byť potrebné začať konania o porušení právnych predpisov. Možno bude potrebné zvážiť legislatívne iniciatívy.

V nasledujúcich oddieloch sú popísané problematické oblasti a navrhnuté spôsoby týkajúce sa využívania pôdy/ekologického stavu, chemického stavu a znečistenia vôd, efektívneho využívania vody, citlivosti a prierezových otázok. Treba však myslieť na to, že všetky tieto aspekty vodného hospodárstva sú vzájomne prepojené a navrhnuté opatrenia prispievajú k plneniu viacerých cieľov. Očakáva sa napríklad, že opatrenia týkajúce sa efektívneho využívania vody a citlivosti pozitívne ovplyvnia ekologický a chemický stav a naopak.

2.1. Využívanie pôdy a ekologický stav vôd EÚ: problémy a riešenia

Zo správy agentúry EEA o stave vôd a z hodnotenia Komisie týkajúceho sa plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia vyplýva, že dobrý ekologický stav má v súčasnosti 43 % nahlasovaných sladkovodných útvarov a že ďalšie opatrenia uvedené v plánoch by mali do roku 2015 zvýšiť túto hodnotu na 53 %.

Aj keď hodnotenia ekologického stavu treba ešte zlepšiť, zdá sa, že najrozšírenejší tlak na ekologický stav v EÚ (19 členských štátov) vyvolávajú zmeny vodných útvarov⁸ spôsobené napríklad priehradami na výrobu vodnej energie a lodnou dopravou alebo odvodňovaním pôdy na poľnohospodárske účely či protipovodňovými hrádzami.

Spôsoby zmiernenia týchto tlakov sú známe a mali by sa používať. Ak existujúce štruktúry vybudované na účely výroby vodnej energie, plavby alebo na iné účely porušujú priechodnosť riek a často aj migráciu rýb, malo by byť štandardným postupom prijatie zmiernujúcich opatrení, ako sú **rybovody** a **výt'ahy pre ryby**. Tento postup sa v súčasnosti uplatňuje najmä v prípade nových projektov, keďže sa to požaduje v rámcovej smernici o vode (článok 4 ods. 7), ale na zlepšenie stavu vôd je dôležité postupne modernizovať existujúce štruktúry. Keď sa plánuje realizácia významných nových zmien vodných útvarov, malo by sa v prípade určitých projektov popri **posudzovaní vplyvov na životné prostredie**⁹ vykonať aj **strategické environmentálne posudzovanie**¹⁰. Strategickému environmentálnemu posudzovaniu by mali podliehať napríklad vnútroštátne a regionálne plány na rozvoj vodnej energie, aby sa určilo, kde by mohli byť priehrady umiestnené, s cieľom minimalizovať negatívne vplyvy na životné prostredie a citlivosť voči rizikám katastrofy, alebo aby bolo možné tieto plány porovnať s rozvojom alternatívnych obnoviteľných zdrojov energie¹¹. Podobne by sa v rámci strategického environmentálneho posudzovania zameraného na plány rozvoja vnútrozemskej lodnej dopravy malo preskúmať, ktoré vodné cesty by sa dokázali zvládnuť najväčší objem dopravy za najnižšie environmentálne náklady a v najvhodnejšej kombinácii s ostatnými spôsobmi dopravy.¹² Komisia bude venovať mimoriadnu pozornosť presadzovaniu článku 4 ods. 7. Cezhraničné otázky by sa mali riešiť aj vo vzťahoch EÚ s tretími krajinami, a to aj v rámci európskej susedskej politiky a politiky rozširovania.

Tlak spôsobený poľnohospodárstvom a opatreniami v rámci protipovodňovej ochrany možno zmierniť alebo mu možno zamedziť. K týmto metódam patrí rozvoj **ochranných pásiem**, ktoré poskytujú biologickú kontinuitu medzi riekami a ich brehmi a podľa možnosti využívajú **zelenú infraštruktúru**, ako napríklad obnovenie pobrežných oblastí, mokradí a záplavových území na zadržiavanie vody, podporujú biodiverzitu a úrodnosť pôdy a zamedzujú záplavám a suchám. Predstavuje to cennú alternatívu ku klasickej sivej infraštruktúre (napr. valy, hrázde a priehrady). Osobitná pozornosť by sa mala venovať predchádzaniu degradácie prameňov. Sú to malé vodné útvary (škôlky pre mnohé druhy rýb), ktoré sú podľa agentúry EEA často ohrozované poľnohospodárskymi prácami (odvodňovanie, zasypávanie) a vysychaním. Rybníky tiež zohrávajú dôležitú úlohu pri zadržiavaní a uchovávaní vody v krajine, zamedzovaní záplavám a erózii.

⁸ Takzvaný hydromorfologický tlak, ktorý pôsobí na približne 40 % vodných útvarov.

⁹ Smernica Rady 85/337/EHS o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie, Ú. v. ES L 175, 5.7.1985 v znení neskorších zmien a doplnení. Komisia očakáva, že blížiaci sa revízia smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie prispeje aj k dosiahnutiu cieľov v oblasti vodnej politiky tým, že pomôže komplexnejšie identifikovať vplyvy na vodu.

¹⁰ Smernica 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie. Ú. v. ES L 197, 21.7.2001.

¹¹ Pozri rámcovú smernicu o vode a politický dokument o hydromorfologických tlakoch „Focus on hydropower, navigation and flood defence activities - Recommendations for better policy integration“ (Zameranie sa na vodnú energiu, lodnú dopravu a protipovodňové opatrenia – odporúčania na lepšie politické začlenenie). http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/thematic_documents/hydromorphology/hydromorphology/ EN 1.0 &a=d

¹² Pozri napr. Medzinárodný dohovor na ochranu rieky Dunaj, spoločné vyhlásenie o plavbe http://www.icpdr.org/main/sites/default/files/Joint_Statement_FINAL.pdf.

V návrhoch Komisie pre viacročný finančný rámec (VFR)¹³ na obdobie rokov 2014 až 2020 sú preto ustanovené silné nástroje na politickú integráciu, ktoré by mohli vo veľkej miere zlepšiť rozšírenie zelenej infraštruktúry. Navrhnutý záväzok vyčleniť 20 % z rozpočtu EÚ na zohľadňovanie problematiky klímy vo VFR by malo zvýšiť podporu pre všetky opatrenia v oblasti vodného hospodárstva týkajúce sa adaptácie na zmenu klímy. Prvky oblastí ekologického zamerania naplánované v návrhu Komisie o ekologizácii **piliera SPP I**, ako napríklad ochranné pásma, by mohli slúžiť ako prírodné opatrenia na zadržiavanie vody predstavujúce druh zelenej infraštruktúry. Prírodné opatrenia na zadržiavanie vody by sa ako alternatíva k sivej infraštruktúre mohli finančne podporovať aj **z Kohézneho fondu a zo štrukturálnych fondov**. Návrh na nový **Európsky fond pre námorné otázky a rybné hospodárstvo** (EFNORH) obsahuje opatrenia na podporu rozvoja trvalo udržateľnej akvakultúry s poskytnutím podpory pre ochranu a zlepšenie životného prostredia, biodiverzity, riadenia krajinných a tradičných prvkov oblastí akvakultúry.

Návrhy Komisie o VFR sa musia ďalej podporiť a spresniť vo vykonávacích predpisoch. Členské štáty musia cieľom politiky v oblasti vodného hospodárstva prikladať dostatočnú prioritu, keď rokujú o dohodách o partnerstve s Komisiou na plánovanie výdavkov z fondov EÚ.

Členské štáty musia na rozšírenie zelenej infraštruktúry zvýšiť svoju snahu o politickú integráciu na vnútroštátnej úrovni. Mali by plne využiť plány vodohospodárskeho manažmentu povodia, ktoré si vyžadujú integrovaný prístup k hospodáreniu s vodnými zdrojmi v rôznych oblastiach politiky, ako sú napríklad poľnohospodárstvo, akvakultúra, energetika, doprava a integrované zvládanie katastrof. Komisia navrhuje vypracovať **usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o prírodných opatreniach na zadržiavanie vody** s cieľom podporiť tento integrovaný prístup a takisto zväzi vypracovanie usmernení na zaistenie primeranej úrovne ochrany vôd, v ktorých žijú vodné schránkovce a kôrovce.

Druhý najčastejší tlak na ekologický stav EÚ (v 16 členských štátoch) pochádza z **nadmerného čerpania vody**. Nadmerné pridelovanie vody používateľom v povodí spôsobené nadhodnotením dostupných množstiev alebo hospodárskym či politickým tlakom by sa malo rozlišovať od nadmerného čerpania vody, ktoré je nezákonné, pretože sa vykonáva bez povolenia alebo v rozpore s udeleným povolením.

Vyriešenie otázky **nadmerného pridelovania** si v mnohých povodiach EÚ vyžaduje omnoho pevnejší základ pre kvantitatívne vodné hospodárstvo: a to identifikáciu **ekologického toku**, t. j. množstva vody potrebného na pretrvávajúci rozvoj vodného ekosystému, ktorý potom môže poskytovať služby, od ktorých závisíme. Preto je dôležité uznať, že kvalita a množstvo vody sú v rámci pojmu „dobrý stav“ úzko prepojené. Na úrovni EÚ však neexistuje žiadne vymedzenie pojmu ekologického toku ani všeobecná predstava o tom, ako sa má vypočítať, hoci ide o základné podmienky jeho konzistentného uplatňovania. Komisia na vyplnenie tejto medzery navrhuje vypracovať **usmerňovací dokument** v rámci spoločnej implementačnej stratégie rámcovej smernice o vode, pričom sa využije jej otvorený a participatívny postup. Jednotné vymedzenie pojmu a metodika výpočtu by sa po odsúhlasení mali zaviesť v ďalšom cykle plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia, ktoré sa majú prijať do konca roka 2015.

¹³ http://ec.europa.eu/budget/reform/commission-proposals-for-the-multiannual-financial-framework-2014-2020/index_en.htm

V súvislosti s otázkou **nezákonného čerpania**¹⁴ majú členské štáty použiť všetky prostriedky na presadenie právnych predpisov EÚ a vnútroštátnych právnych predpisov, pričom by im pri určovaní oblastí, ktoré sú zavlažované omnoho viac, ako je dovolené vo vnútroštátnych povoleniach alebo dokonca bez povolení, mohlo významne pomáhať využívanie satelitných snímok a odvodených informácií, ako napríklad z programu Globálne monitorovanie pre životné prostredie a bezpečnosť (GMES). Komisia preto navrhuje spoluprácu s členskými štátmi, ktoré majú problém s takýmto nezákonným čerpaním, aby sa navrhli **služby GMES**, v rámci ktorých sa v úplnej miere využijú informácie uchovávané na úrovni členských štátov v záujme odhalenia nezákonného čerpania.

Tabuľka 1

Opatrenie navrhnuté v koncepcii	Kto ho podnikne?	Dokedy?
Vypracovať usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o prírodných opatreniach na zadržiavanie vody (zelená infraštruktúra).	Komisia, členské štáty a zainteresované strany	2014
Ekologický pilier SPP I na podporu prírodných opatrení na zadržiavanie vody (prostredníctvom oblastí ekologického záujmu).	Komisia a členské štáty	od roku 2014
Využiť štrukturálne fondy, Kohézny fond a úvery od Európskej investičnej banky (EIB) na podporu prírodných opatrení na zadržiavanie vody.	Komisia, EIB a členské štáty	2014 – 2021
Vypracovať usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o ekologickom toku (a vodných účtoch).	Komisia, členské štáty a zainteresované strany	2014
Využiť služby GMES na odhalenie nezákonného čerpania.	Komisia a členské štáty	od roku 2013

2.2. Chemický stav a znečistenie vôd EÚ: problémy a riešenia

Informácie poskytnuté v plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia o chemickom stave nie sú dostatočne jasné na stanovenie základnej úrovne pre rok 2009, čo je rok prijatia plánov. Hoci sa chemická kvalita vodných útvarov za posledných 30 rokov zlepšila, situácia týkajúca sa prioritných látok, ktoré sú základom hodnotenia chemického stavu podľa rámcovej smernice o vode, nespĺňa očakávania.

Z hodnotenia **chemického stavu** vyplýva, že stav veľkej časti (približne 40 %) vodných útvarov je **neznámy**. Monitorovanie je zjavne nedostatočné a neprimerané v mnohých členských štátoch, najmä v štátoch, kde sa nemonitorujú všetky prioritné látky, kde je počet

¹⁴ Je ťažké získať spoľahlivé údaje o nezákonnom čerpaní, ale podľa španielskeho ministerstva životného prostredia bolo v roku 2006 v Španielsku 510 000 nezákonných studní (WWF, Nezákonné využívanie vody v Španielsku. Príčiny, účinky a riešenia, máj 2006).

monitorovaných vodných útvarov veľmi obmedzený a/alebo kde je výber časti vodného prostredia, v ktorom sa látky monitorujú, nevhodný.

Plnenie **monitorovacích povinností** vyplývajúcich z rámcovej smernice o vode je nevyhnutné na podporu správneho rozhodovania najmä preto, že náklady na monitorovanie sú omnoho nižšie ako náklady na prijatie nevhodných rozhodnutí.

EÚ pred rámcovou smernicou o vode riešila významné znečistenia z bodových zdrojov a difúzne chemické alebo iné znečistenie vo vodnom prostredí schválením viacerých právnych predpisov vrátane **smernice o čistení komunálnych odpadových vôd**¹⁵, **smernice o dusičnanech**¹⁶, **smernice o prípravkoch na ochranu rastlín**¹⁷ a **smernice o priemyselných emisiách**¹⁸. Týmto smernicami sa ochraňujú vodné zdroje pred znečistením živinami a/alebo ostatnými chemickými látkami z poľnohospodárstva, domácností a priemyslu.

Hoci vykonávanie týchto smerníc značne pokročilo, plné dodržiavanie sa nedosiahlo, a to bráni dosiahnutiu ich cieľov v oblasti životného prostredia. Difúzne znečistenie a znečistenie z bodových zdrojov predstavujú stále veľké tlaky na vodné prostredie – v prípade difúzneho znečistenia ide o 38 % a v prípade znečistenia z bodových zdrojov o 22 % vodných útvarov EÚ. Eutrofizácia spôsobená nadmernou záťažou živinami zostáva veľkou hrozbou pre dobrý stav vôd, keďže obohatenie živinami bolo zistené v približne 30 % vodných útvarov v 17 členských štátoch. Boj proti týmto hrozbám si vyžaduje rozšírenie oblastí citlivých na dusičnany a posilnenie akčných programov. Dôležité je tiež zlepšiť mieru dodržiavania predpisov týkajúcich sa čistenia odpadových vôd prostredníctvom dlhodobého investičného plánovania a vykonávacích plánov (vrátane prostriedkov EÚ a úverov EIB). Vnútroštátne orgány by mali zaistiť, aby v povoleniach na priemyselné emisie, ktoré vydávajú, boli stanovené limitné hodnoty emisií, ktoré sú v súlade s najlepšimi dostupnými technikami a zohľadňujú náležité vodohospodárske ciele.

V **právnych predpisoch** EÚ o chemických látkach (REACH)¹⁹ a o **výrobkoch na ochranu rastlín a biocídoch**²⁰ sa uznala potreba hodnotiť ich riziká pre vodné prostredie a v prípade potreby zaviesť obmedzenia toho, ako sa môžu používať, alebo nepovolit' ich používanie. V každom prípade by sa však mali uprednostniť preventívne opatrenia pred následnými riešeniami (odstraňovanie následkov).

¹⁵ Smernica Rady č. 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd. Ú. v. ES L 135, 30.5.1991.

¹⁶ Smernica Rady 91/676/EHS o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov. Ú. v. ES L 375, 31.12.1991.

¹⁷ Smernica Rady 91/414/EHS o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh, Ú. v. ES L 230, 19.8.1991, zrušená nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009, Ú. v. EÚ L 309, 24.11.2009.

¹⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/1/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia. Ú. v. EÚ L 28, 29.1.2008, ktorá sa má nahradiť smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách, Ú. v. EÚ L 334, 17.12.2010.

¹⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES, Ú. v. EÚ L 396/1, 30.12.2006.

²⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/8/ES o uvádzaní biocídnych výrobkov na trh, Ú. v. ES L 123, 24.4.1998, ktorá sa nahrádza nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 o sprístupňovaní biocídnych výrobkov na trhu a ich používaní, Ú. v. EÚ L 167, 27.6.2012.

V návrhoch Komisie na reformu SPP bola **smernica o trvalo udržateľnom používaní pesticídov**²¹ určená na možné začlenenie do mechanizmu krížového plnenia. Účinné presadzovanie tejto smernice by mohlo doplniť opatrenia podnikané v rámci právnych predpisov o výrobkoch na ochranu rastlín a mohlo by pomôcť ešte viac znížiť znečistenie vôd spôsobené používaním prípravkov na ochranu rastlín. Aby sa k tomu prispelo, je dôležité podporiť návrh Komisie na začlenenie tejto smernice do krížového plnenia.

Pokiaľ ide o právne predpisy o **liekoch**, je rozdiel medzi ochranou životného prostredia zabezpečenou v rámci právnych predpisov o liekoch pre ľudí²² a ochranou zabezpečenou v rámci právnych predpisov o veterinárnych liekoch²³. V prípade obidvoch je potrebné posúdenie environmentálnych rizík a individuálne zváženie potreby ochranných opatrení²⁴, ale len v prípade veterinárnych liekov sa v povolení môžu zohľadniť environmentálne záujmy. Znečistenie životného prostredia farmaceutickými rezíduami začína predstavovať problém. Komisia má predložiť správu o rozsahu tohto problému spoločne s posúdením, či sú potrebné zmeny a doplnenia právnych predpisov EÚ o liekoch alebo iných právnych predpisov²⁵. Komisia na základe dostupných informácií navrhla 31. januára 2012 zmenu a doplnenie smernice o environmentálnych normách kvality a rámcovej smernice o vode²⁶ okrem iného s cieľom pridať 15 látok do zoznamu prioritných látok podľa týchto právnych predpisov vrátane troch liečiv. Prijatím tejto zmeny a doplnenia sa posilní úloha rámcovej smernice o vode pri určovaní rizík pre vodné prostredie alebo rizík vznikajúcich jeho prostredníctvom. Vďaka tomu sa získajú aj údaje o monitorovaní, ktoré budú užitočné pri rozvoji ďalších opatrení.

Tabuľka 2

Opatrenie navrhnuté v koncepcii	Kto ho podnikne?	Dokedy?
Rámcová smernica o vode: presadzovať povinnosti týkajúce sa podávania správ.	Komisia	kontinuálne
Smernica o dusičnanoch: rozšíriť oblasti citlivé na dusičnany a posilniť akčné programy.	členské štáty	kontinuálne

²¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/128/ES, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva na dosiahnutie trvalo udržateľného používania pesticídov, Ú. v. EÚ L 309, 24.11.2009.

²² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/83/ES, ktorou sa ustanovuje zákonník Spoločenstva o humánných liekoch, Ú. v. ES L 311, 28.11.2001.

²³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/82/ES, ktorou sa ustanovuje Zákonník spoločenstva o veterinárnych liekoch, Ú. v. ES L 311, 28.11.2001.

²⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/27/ES z 31. marca 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2001/83/ES o právnych predpisoch spoločenstva, týkajúcich sa liekov na humánne použitie, Ú. v. EÚ L 136, 30.4.2004.

²⁵ Pozri odôvodnenie 6 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/84/EÚ, ktorou sa, pokiaľ ide o dohľad nad liekmi, mení a dopĺňa smernica 2001/83/ES, ktorou sa ustanovuje zákonník Spoločenstva o humánných liekoch, Ú. v. EÚ L 348, 31.12.2010; a odôvodnenie 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1235/2010, ktorým sa mení a dopĺňa, pokiaľ ide o dohľad nad liekmi na humánne použitie, nariadenie (ES) č. 726/2004, ktorým sa stanovujú postupy Spoločenstva pri povoľovaní liekov na humánne použitie a na veterinárne použitie a pri vykonávaní dozoru nad týmito liekmi a ktorým sa zriaďuje Európska agentúra pre lieky, a nariadenie (ES) č. 1394/2007 o liekoch na inovatívnu liečbu, Ú. v. EÚ L 348, 31.12.2010.

²⁶ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2000/60/ES a 2008/105/ES, pokiaľ ide o prioritné látky v oblasti vodnej politiky. COM(2011) 876, 31.1.2012.

Smernica o čistení komunálnych odpadových vôd: zlepšiť mieru dodržiavania predpisov týkajúcich sa čistenia odpadových vôd prostredníctvom dlhodobého investičného plánovania (vrátane prostriedkov EÚ a úverov EIB); Vypracovať vykonávacie plány.	členské štáty (aj Komisia pre fondy EÚ, EIB pre úvery) členské štáty, Komisia	2018 2014
Smernica o priemyselných emisiách: zabezpečiť, aby boli v povoleniach na priemyselné emisie stanovené limitné hodnoty emisií, ktoré sú v súlade s najlepšimi dostupnými technikami a zohľadňujú príslušné vodohospodárske ciele.	členské štáty	od roku 2016
Smernica o trvalo udržateľnom používaní pesticidov: začleniť do krízového plnenia v rámci SPP.	Rada, EP, Komisia	hneď, ako budú splnené podmienky v návrhu Komisie (t. j. najskôr v roku 2014)
Lieky: predložiť správu o liekoch a životnom prostredí.	Komisia	2013
Smernica o environmentálnych normách kvality: prijať návrh Komisie na zmeny a doplnenia.	Rada, EP	2012 – 2013

2.3. Efektívne využívanie vody v EÚ: problémy a riešenia

Vzhľadom na globálne javy ako zmena klímy a demografický vývoj predstavuje trvalo udržateľné využívanie európskych vôd a najmä jeho kvantitatívne aspekty skutočný problém pre vodohospodárov. V správe agentúry EEA o stave vôd sa uvádzajú znepokojujúce trendy poukazujúce na zvýšenie a rozšírenie **nedostatku vody**, ktoré podľa očakávaní postihnú v roku 2030 približne polovicu povodí EÚ. Na riešenie tejto otázky by sa okrem zlepšenia pridelovania vody založeného na ekologickom toku mali prijať **opatrenia týkajúce sa efektívneho využívania vody** s cieľom šetriť vodou a v mnohých prípadoch aj energiou.

V článku 9 rámcovej smernice o vode sa požaduje zavedenie **cenových politík**, ktoré stimulujú k efektívnejšiemu využívaniu vody. Cenotvorba predstavuje silný nástroj na zvýšenie informovanosti spotrebiteľov, ktorý kombinuje environmentálne a hospodárske prínosy a zároveň stimuluje inovácie. **Meranie spotreby** je základnou podmienkou každej stimulujúcej cenovej politiky. V článku 9 sa taktiež požaduje **úhrada nákladov** (vrátane environmentálnych nákladov a nákladov na zdroje) za vodohospodárske služby, čím sa zohľadňuje zásada „znečisťovateľ platí“. V oznámení Komisie z roku 2007 o nedostatku vody

a suchách²⁷ boli uvedené možnosti na „stanovenie správnej ceny vody“, „účinnnejšie pridelovanie vody“ a podporu „technológií a postupov umožňujúcich účinné využívanie vody“. Tieto opatrenia na racionálnejšie využívanie vody sú v súlade s celkovým cieľom efektívneho využívania zdrojov v rámci stratégie Európa 2020²⁸.

Ako dokazuje preskúmanie Komisie týkajúce sa politiky zameranej na nedostatok vody a suchá, pri vykonávaní politických nástrojov určených v oznámení z roku 2007 sa dosiahol obmedzený pokrok. V preskúmaní sa poukazuje na veľký nevyužitý potenciál opatrení na efektívne hospodárenie s vodou vo všetkých hlavných odvetviach využívajúcich vodu (poľnohospodárstvo, priemysel, distribučné siete, budovy a výroba elektrickej energie). Je v ňom uvedené, že zavedenie cieľov v oblasti účtovania vody a efektívneho využívania vody na odvetvovej úrovni by poskytlo silnejší základ pre účinné a ciele opatrenia na ochranu vody. Hodnotenie plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia v kontexte rámcovej smernice o vode odhalilo, že situácia týkajúca sa článku 9 nie je omnoho lepšia: stimulujúce a transparentné stanovovanie cien vody sa neuplatňuje vo všetkých členských štátoch a odvetviach využívajúcich vodu, čo je zapríčinené aj nedostatočným meraním spotreby. Len v 49 % plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia sa počíta so zmenou systému stanovovania cien vody na podporenie jej efektívnejšieho využívania a len 40 % obsahuje opatrenia na zlepšenie merania spotreby vody. Nestanovenie ceny za taký vzácny zdroj, akým je voda, sa môže považovať za dotáciu poškodzujúcu životné prostredie. Obmedzené vykonávanie koncepcie vodohospodárskych služieb zo strany niektorých členských štátov navyše brzdí pokrok v oblasti vykonávania politik úhrady nákladov aj mimo rámca pitnej vody a hygieny²⁹, čo značne obmedzuje potenciálny dosah týchto ustanovení rámcovej smernice o vode.

Komisia sa popri pokračujúcich **opatreniach na presadzovanie práva** s cieľom zaistiť dodržiavanie článku 9 bude usilovať o uľahčenie vykonávania predpisov vypracovaním **usmerňovacieho dokumentu** v rámci **spoločnej implementačnej stratégie**. Usmerňovací dokument sa zameria na metodiku **posudzovania nákladov a prínosov** vodohospodárskych opatrení na podporu nákladovej efektívnosti a na ďalšie vykonávanie koncepcie platieb za služby ekosystému. Tento dokument pomôže pri určovaní opatrení na efektívne využívanie vody, ako aj pri uplatňovaní zásady „znečisťovateľ platí“. Okrem toho sa politika tvorby cien za vodu považuje za podmienku *ex ante* na získanie financovania pre určité projekty v rámci návrhov Komisie týkajúcich sa fondu rozvoja vidieka a Kohézneho fondu. Ak sa tieto návrhy podporia, budú predstavovať ďalší stimul pre efektívne stanovovanie cien vody.

Komisia určila viacero ďalších opatrení, ktoré by mohli výrazne zlepšiť kvantitatívne vodné hospodárstvo a efektívnosť využívania vody v Európe, čo by prispelo aj k dosiahnutiu cieľov týkajúcich sa kvality vôd.

Po prvé, Komisia spoločne s agentúrou EEA vypracovala „**vodné účty**“ na úrovni povodí a spádových oblastí. Tieto účty bude potrebné s členskými štátmi a zainteresovanými stranami ďalej upraviť v rámci spoločnej implementačnej stratégie rámcovej smernice o vode, sú však „chýbajúcim článkom“ pre vodné hospodárstvo v mnohých povodiach. Vodohospodári z nich môžu zistiť, koľko vody vteká do povodia a koľko z neho vyteká a aké dostupné množstvo vody možno realisticky očakávať pred pridelením na využívanie. Účtovníctvo v oblasti vôd

²⁷ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade, Riešenie problému nedostatku vody a such v Európskej únii. KOM(2007) 414, 18.7.2007.

²⁸ Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje COM(2011) 571, 20.9.2011.

²⁹ Komisia začala na základe sťažnosti konania vo veci porušenia predpisov proti deviatim členským štátom pre ich obmedzené vykonávanie koncepcie vodohospodárskych služieb.

vyplňa medzeru tým, že sa v ňom spájajú poznatky, ktoré boli doteraz dostupné len v rozptýlenej a čiastkovej podobe. Keby sa používalo rozšírene mohlo by vo veľkej miere pomôcť vyriešiť problémy s nedostatkom vody, napr. prostredníctvom lepšej analýzy štrukturálnych a vedľajších kategórií nedostatku vody a poskytnutím lepšieho prehľadu ukazovateľov týkajúcich sa zdrojov vody. Vodné účty sú úzko spojené s určením ekologického toku, keďže by mali zabezpečiť rešpektovanie potrieb prírody a zachovanie vodnej bilancie v rámci povodia v udržateľných medziach. Samotné vodné účty však nepostačujú, keďže nimi poskytované informácie predstavujú len základ pre opatrenia.

Po druhé, na zlepšenie efektívneho využívania vody by mali orgány povodia vypracovať **ciele týkajúce sa efektívneho využívania vody** pre povodia so súčasným alebo očakávaným nedostatkom vody, na základe **ukazovateľov nedostatku vody** vypracovaných v postupe spoločnej implementačnej stratégie a uplatňovaných na úrovni povodí. Tieto ciele by sa mali týkať všetkých hlavných odvetví, ktoré využívajú vodu (priemysel, energetika, poľnohospodárstvo, domácnosti atď.), a mali by byť úzko spojené s cieľom dobrého stavu. Mali by sa používať spoločne s vyššie uvedenou stimulujúcou tvorbou cien vody, aby sa zabránilo možnému **odrazovému efektu** (zvýšenie efektívnosti využívania vody namiesto zníženia využívania a spotreby vody). Mohli by sa stať súčasťou postupu pridelovania vody a stanovovania cieľov v plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia. Mohlo by to priniesť úspory vody a energie, čo by prospelo vodným ekosystémom, obmedzilo náklady a znížilo emisie skleníkových plynov. Aby bola zabezpečená konzistentnosť a porovnateľnosť, Komisia navrhuje vypracovať **spoločnú metodiku EÚ** na určovanie cieľov týkajúcich sa efektívneho využívania vody, ktoré sa dohodnú v rámci procesu spoločnej implementačnej stratégie.

Po tretie, Komisia na podporu efektívneho využívania vody v odvetví výstavby analyzovala dostupné možnosti a rozhodla sa navrhnúť dobrovoľnú environmentálnu značku EÚ a kritériá ekologického verejného obstarávania³⁰ pre kľúčové výrobky súvisiace s vodou a začleniť **výrobky súvisiace s využívaním vody** do pracovného plánu týkajúceho sa **ekodizajnu** v rozsahu uvedenom v tomto pláne³¹. Táto možnosť poskytuje viacero výhod: je zrozumiteľná pre spotrebiteľov, ktorí budú v budúcnosti na trhu nachádzať len efektívnejšie vodovodné zariadenia a výrobky jasne označené na základe ich efektívnosti; je založená na progresívnom prístupe, keďže si nevyžaduje modernizáciu existujúcich budov, ale postupné nahradenie starých výrobkov na trhu efektívnejšími a prinesie značené úspory energie, keďže veľká časť vody spotrebovanej v domácnostiach sa zohrieva. Úspory energie odhadované pre vodovodné kohútiky a sprchy zodpovedajú 10,75 Mtoe v roku 2020 a približne dvakrát takej hodnote v roku 2030. Tieto úspory zodpovedajú približne 3,5 % celkovej spotreby energie v domácnostiach v EÚ 27 alebo približne 1 % celkovej spotreby energie v EÚ 27.

Po štvrté, v oblasti poľnohospodárstva sa v súčasnosti prerokúvaných návrhoch Komisie na **reformu SPP** stanovuje (v rámci piliera II pre rozvoj vidieka) rozsah financovania na zlepšenie **efektívnosti zavlažovania** spôsobmi, ktoré sú v súlade s cieľmi rámcovej smernice o vode a zamedzujú odrazovému efektu. Patrí medzi ne zníženie minimálnej spotreby vody. Očakáva sa, že tieto opatrenia budú v konečných dohodnutých textoch o SPP podporené. Je to dôležité, keďže poľnohospodárstvo zodpovedá za 24 % čerpania vody v Európe, a hoci sa to možno nezdá veľa v porovnaní s 44 % čerpaním vody na chladenie pri

³⁰ Environmentálna značka EÚ: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>; ekologické verejné obstarávanie EÚ: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm.

³¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn energeticky významných výrobkov, Ú. v. EÚ L 285, 31.10.2009; smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/30/EÚ o udávaní spotreby energie a iných zdrojov energeticky významnými výrobkami na štítkoch a štandardných informáciách o výrobkoch, Ú. v. EÚ L 153, 18.6.2010.

výrobe energie, dosah poľnohospodárstva na zásoby vody je omnoho väčší. Pri výrobe energie sa takmer všetka voda využívaná na chladenie vracia do vodného útvaru, ale v prípade poľnohospodárstva ide často len o jednu tretinu³².

Po piate, pokiaľ ide o problém **presakovania z vodovodných sietí**, Komisia sa domnieva, že ho možno riešiť len individuálne v záujme posúdenia environmentálnych a hospodárskych prínosov zníženia úrovni presakovania. Situácia sa medzi členskými štátmi, ale aj v rámci jednotlivých štátov veľmi líši, keďže miery presakovania kolíšu od 7 % po 50 % alebo viac. Komisia bude spolupracovať s vodohospodárskym odvetvím EÚ na urýchlení rozvoja a šírenia **najlepších postupov** týkajúcich sa trvalo udržateľných hospodárskych úrovni presakovania (SELL) a v širšom kontexte na tvorbe a uplatňovaní strategickej vízie budúcej vodohospodárskej infraštruktúry s cieľom pomôcť jej prispôbiť sa zmene klímy vo svete, kde sú zdroje čoraz vzácnejšie.

Na záver možno konštatovať, že **obchodovanie s vodou** je ďalší nástroj používaný väčšinou mimo EÚ, ktorý by mohol pomôcť zlepšiť efektívnosť využívania vody a prekonať jej nedostatok, ak sa zavedie trvalo udržateľná celková hranica pre používanie vody. Obchodovanie s vodou so sebou prináša značné administratívne náklady a v podstate má význam len medzi používateľmi vody vo vymedzenom povodí. Hoci by zriadenie takéhoto systému na úrovni EÚ nebolo osobitne prínosné, Komisia navrhuje vypracovať **usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii** na podporu rozvoja obchodovania s vodou v členských štátoch, ktoré ho chcú využiť.

Tabuľka 3

Opatrenie navrhnuté v koncepcii	Kto ho podnikne?	Dokedy?
Presadiť povinnosť stanovovania cien vody/povinnosť úhrady nákladov za vodu na základe rámcovej smernice o vode, v prípade potreby vrátane merania spotreby . Určiť stanovovanie cien za vodu/úhradu nákladov za vodu ako podmienku <i>ex ante</i> v rámci fondu pre rozvoj vidieka a Kohézneho fondu.	Komisia Rada, EP a Komisia	kontinuálne od roku 2014
Vypracovať usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o systémoch na obchodovanie a o hodnotení nákladov/prínosov.	Komisia, členské štáty a zainteresované strany	2014
Stanoviť zníženie využívania vody ako základnú podmienku pre niektoré projekty zavlažovania v rámci rozvoja vidieka.	Rada, EP a Komisia	od roku 2014
Vypracovať usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o vodných účtoch (a ekologickom toku).	Komisia, členské štáty a zainteresované strany	2014

³² <http://www.eea.europa.eu/articles/the-water-we-eat>.

<p>Vypracovať usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o stanovovaní cieľov.</p>	<p>Komisia, členské štáty a zainteresované strany</p>	<p>2014</p>
<p>Začleniť výroby súvisiace s využívaním vody do pracovného plánu týkajúceho sa ekodizajnu.</p>	<p>Komisia</p>	<p>2012</p>
<p>Vypracovať kritériá týkajúce sa dobrovoľnej environmentálnej značky EÚ a kritériá pre ekologické verejné obstarávanie.</p>		<p>2013</p>
<p>Šíriť najlepšie postupy/nástroje na dosiahnutie trvalo udržateľnej hospodárskej úrovne presakovania.</p>	<p>Komisia, členské štáty a vodohospodárske odvetvie</p>	<p>2013</p>

2.4. Citlivosť vôd EÚ: problémy a riešenia

Z údajov uvedených v posúdení vplyvu koncepcie vyplýva rastúci vývoj strát spôsobených vysychaním tokov riek a záplavami v Európe počas posledných desaťročí. Poukazuje to na potrebu zlepšiť odolnosť vodného ekosystému, aby sa prispôbil meniacej sa klíme, ktorá pravdepodobne prinesie aj ďalší tlak, akým je napríklad vyššia teplota vody a invazívne cudzie druhy. Zároveň je potrebné preskúmať opatrenia založené na integrovanom spôsobe riadenia katastrof, ktoré sú špecificky zamerané na boj proti dosahom mimoriadnych udalostí, ako sú suchá a záplavy, ktorých frekvencia, intenzita a nimi spôsobené environmentálne a hospodárske škody za posledných tridsať rokov zjavne vzrástli.

V smernici EÚ o povodniach sa požaduje vypracovanie plánov manažmentu povodňových rizík do roku 2015 v úplnej koordinácii s druhým cyklom plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia, ktorý je tiež naplánovaný na rok 2015. Plány manažmentu povodňových rizík by sa mali zohľadniť aj pri vypracúvaní plánov riadenia rizík týkajúcich sa viacerých odvetví a hrozieb. Malo by to priniesť lepšie využívanie pôdy a priestorové plánovanie, ktoré riadne zohľadní zmenu klímy, odolnosť voči katastrofám a potreby adaptácie.³³

K opatreniam, ktoré môžu veľkou mierou prispieť k obmedzeniu negatívnych účinkov záplav a such, patrí **zelená infraštruktúra**, najmä **prírodné opatrenia na zadržiavanie vody**. Tieto opatrenia zahŕňajú obnovenie záplavových území a mokradí, ktoré môžu zadržať vodu v obdobiach výdatných alebo nadmerných zrážok na využitie v obdobiach nedostatku. Zelená infraštruktúra môže pomôcť zabezpečiť poskytovanie služieb ekosystému v súlade so stratégiou EÚ v oblasti biodiverzity.³⁴ Zníženie zástavby pôdy predstavuje ďalšie

³³ Komisia vypracovala Európsky systém informovanosti o záplavách ako účinný nástroj na zvýšenie pripravenosti na cezhraničné záplavy v Európe, ktorý bol prijatý ako súčasť služby riadenia núdzových stavov európskeho programu monitorovania Zeme (GMES) (GIO EMS).

³⁴ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Naše životné poistenie, náš prírodný kapitál: stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020. KOM(2011) 244, 3.5.2011.

opatrenie, ktoré môže znížiť povodňové riziká³⁵. Tieto opatrenia by sa mali začleniť do plánov vodohospodárskeho manažmentu povodí a do plánov manažmentu povodňových rizík a, ako bolo spomenuté, mali by sa stať prioritou pre financovanie v rámci **SPP, Kohézneho fondu a štrukturálnych fondov**.

V oznámení Komisie o nedostatku vody a suchách z roku 2007 bol okrem vyššie uvedených možností efektívneho využívania vody uvedený návrh na zväzovanie doplňujúcej infraštruktúry na zásobovanie vodou. V oznámení bol navrhnutý aj systém priorit v oblasti vodohospodárstva, podľa ktorého sa uvažuje o doplňujúcich možnostiach zásobovania vodou (napr. o odsolovaní) až po vyčerpaní všetkých ostatných možností zlepšenia efektívnosti na strane dopytu. Ide o postup založený na analýze nákladov a prínosov.

V rámci konzultácií so zainteresovanými stranami vedúcich k tejto koncepcii sa objavila možnosť alternatívneho zásobovania vyžadujúca si pozornosť EÚ. Ide o **opätovné využívanie vody na zavlažovanie a priemyselné účely**. Opätovné využívanie vody (napr. z čistenia odpadových vôd alebo priemyselných zariadení) sa považuje za možnosť s menším vplyvom na životné prostredie ako ostatné alternatívne druhy zásobovania vodou (napr. prevody vody alebo odsolovanie), ale v EÚ sa používa len v obmedzenej miere. Zdá sa, že to spôsobuje nedostatok spoločných environmentálnych/zdravotných noriem EÚ pre opätovne využívanú vodu a potenciálne prekážky pre voľný pohyb poľnohospodárskych produktov zavlažovaných opätovne použitou vodou. Komisia preskúma **najvhodnejší nástroj na úrovni EÚ** na podporu opätovného využívania vody vrátane nariadenia zavádzajúceho spoločné normy. V roku 2015 predloží návrh, ktorý bude predmetom príslušného posúdenia vplyvov, s cieľom udržať vysokú úroveň ochrany verejného zdravia a životného prostredia v EÚ.

Pokiaľ ide o suchá, Komisia bude pokračovať v budovaní **európskeho strediska pre monitorovanie prípadov sucha**, ktoré bude pôsobiť ako systém včasného varovania na zvýšenie pripravenosti členských štátov a zainteresovaných strán. Bude presadzovať aj náležité požiadavky rámcovej smernice o vode a prostredníctvom svojej spätnej väzby týkajúcej sa prvého cyklu plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia podporí členské štáty, aby lepšie začleňovali aspekty riadenia rizika sucha a aspekty zmeny klímy do svojich budúcich plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia a aby ich zohľadňovali pri vypracúvaní plánov riadenia rizík týkajúcich sa viacerých odvetví a hrozieb.

Tabuľka 4

Opatrenie navrhnuté v koncepcii	Kto ho podnikne?	Dokedy?
Vypracovať usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o prírodných opatreniach na zadržiavanie vody (zelená infraštruktúra)	Komisia, členské štáty a zainteresované strany	2014
Ekologický pilier SPP I na podporu prírodných opatrení na zadržiavanie vody (prostredníctvom oblastí ekologického	Komisia a členské štáty	od roku 2014

³⁵ Pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Usmernenia týkajúce sa osvedčených postupov s cieľom obmedziť, zmierniť alebo kompenzovať zástavbu pôdy SWD(2012) 101 v konečnom znení/2, 15.5.2012.

záujmu).		
Využiť štrukturálne fondy, Kohézny fond a úvery od Európskej investičnej banky (EIB) na podporu prírodných opatrení na zadržiavanie vody.	Komisia, EIB a členské štáty	2014 – 2021
Presadzovať požiadavky rámcovej smernice o vode týkajúce sa riadenia rizika sucha.	Komisia	kontinuálne
Vypracovať plány manažmentu povodňových rizík.	členské štáty	2015
Navrhnuť (regulačný) nástroj týkajúci sa noriem pre opätovné využívanie vody.	Komisia	2015
Ďalej budovať európske stredisko pre monitorovanie prípadov sucha.	Komisia	2013 – 2014

2.5. Prierezové riešenia

Komisia určila viacero prierezových možností na podporenie cieľov politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva.

Partnerstvá v oblasti inovácií zamerané na vodné hospodárstvo a poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť³⁶, ktoré sa začali na začiatku tohto roka, pomôžu nájsť riešenia problémov týkajúcich sa vody v mestskom, priemyselnom a poľnohospodárskom prostredí. Povedie to k environmentálnym cieľom a trhovým príležitostiam. Svetový trh s vodou rýchlo rastie, pričom sa odhaduje, že do roku 2020 dosiahne hodnotu až 1 bilión eur. Zvýšenie miery rastu vodohospodárskeho odvetvia v Európe o 1 % by mohlo vytvoriť 10 000 až 20 000 nových pracovných miest. Európa môže využitím nových a významných trhových príležitostí získať vedúce postavenie na globálnom trhu s inováciami a technológiami súvisiacimi s vodou. Partnerstvá v oblasti inovácií sa budú snažiť uľahčovať prepojenie ponuky a dopytu v súvislosti s inovatívnymi riešeniami a šíriť overené riešenia, napr. prostredníctvom vytvorenia elektronického trhu a zriadením špecifických sietí.

Ostatné prierezové možnosti sa môžu zhrnúť do dvoch základných oblastí: zlepšenie **vedomostnej základne a zlepšenie riadenia**.

Pokiaľ ide o vedomostnú základňu, v rámci **systému informácií o vode pre Európu (WISE)** sa už podarilo zhromaždiť pozoruhodné množstvo informácií z celej EÚ o stave vody a politike v oblasti vodného hospodárstva. Stále však existujú medzery. Informácie sú často rozptýlené a nie sú jednoducho dostupné na rôznych úrovniach rozhodovania. Komisia navrhuje rozvoj tohto nástroja prostredníctvom následných vykonávacích plánov v záujme zabezpečenia jeho **úplnej interoperability** s informačnými systémami používanými na úrovni členských štátov a na európskej úrovni, s cieľom zlepšiť naše poznatky o vodných

³⁶ Oznámenie Komisie o európskom partnerstve v oblasti inovácií zameranom na vodné hospodárstvo, COM(2012) 216 final, 10.5.2012. Oznámenie Komisie o európskom partnerstve v oblasti inovácií „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“, COM(2012) 79 final, 29.2.2012.

ekosystémoch. Pre vedomostnú základňu bude prínosné najmä vytvorenie a zavedenie mechanizmov INSPIRE³⁷, SEIS³⁸ a GMES a súčasné výskumy v oblasti vôd v rámci siedmeho rámcového programu pre výskum a výskumy, ktoré sa majú vykonať v rámci programu Horizont 2020³⁹. Pokiaľ ide o štatistické údaje o vode, Komisia navrhne, aby **predpisy o environmentálnych účtoch a štatistických údajoch**⁴⁰ zahŕňali požiadavky na informácie, ktoré sú najužitočnejšie pre potreby politiky v oblasti vodného hospodárstva. Komisia sa bude v úzkej spolupráci s členskými štátmi usilovať aj o **d'alsiu harmonizáciu cyklov podávania správ** v rámci právnych predpisov v oblasti vody s cieľom znížiť administratívnu záťaž tým, že navrhne d'alsiu integráciu a prípadne ciele zmeny a doplnenia príslušných právnych predpisov (rámcová smernica o vode, smernica o dusičnatoxíde, smernica o čistení komunálnych odpadových vôd).

Komisia bude naďalej podporovať prácu na zlepšení **prepojenia medzi vedou a politikou** a bude ďalej rozvíjať prototyp **vodohospodárskeho modelu**, ktorý vytvorilo Spoločné výskumné centrum na účely posúdenia vplyvu koncepcie. Pomôže to aj pri hodnotení nákladov a prínosov referenčných scenárov a programov opatrení členských štátov v koordinácii s ostatnými nástrojmi na vnútroštátnej úrovni a/alebo na úrovni povodia.

Pokiaľ ide o riadenie, Komisia navrhuje v rámci spoločnej implementačnej stratégie vytvoriť jednoduchý a dobrovoľný **system partnerského preskúmania**, prostredníctvom ktorého budú môcť oblastné orgány povodia zaslať svoje plány vodohospodárskeho manažmentu povodia na preskúmanie iným oblastným orgánom v rámci rovnakého členského štátu alebo v iných členských štátoch. Očakáva sa, že to uľahčí vzájomné získavanie poznatkov alepší kvalitu plánov a ich súlad s podmienkami rámcovej smernice o vode. Komisia by mohla na základe svojho hodnotenia prvého cyklu plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia určiť oblastné orgány povodia, ktoré by mohli mať najväčší osôh z takejto výmeny.

V rámci reformy SPP Komisia navrhuje zaviesť **osobitné požiadavky rámcovej smernice o vode do mechanizmu krížového plnenia SPP**. Podrobnosti o tomto návrhu sa musia spresniť v delegovaných aktoch, ale ak zostane zachovaný, mohlo by to predstavovať silný stimul na plnenie požiadaviek rámcovej smernice o vode na úrovni poľnohospodárskych podnikov, ako sú povolenia na čerpanie a zadržiavanie vody, čo by zmiernilo značné poľnohospodárske tlaky na vodné prostredie.

V nadväznosti na svoje nedávne oznámenie o vykonávaní opatrení EÚ v oblasti životného prostredia⁴¹ Komisia v súčasnosti pracuje na posilnení požiadaviek týkajúcich sa inšpekcií a dohľadu uplatniteľných na celý súbor právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia. Odvetvie vodného hospodárstva je jednou z hlavných oblastí, ktorým sa táto iniciatíva bude venovať. Komisia preskúma aj to, ako by užšia spolupráca s členskými štátmi prostredníctvom vykonávacích partnerských dohôd mohla zlepšiť budúce dodržiavanie predpisov v oblastiach, ako sú nadmerné pridelovanie alebo nezákonné čerpanie vody.

Ako je zdôraznené v pláne Komisie pre Európu efektívne využívajúcu zdroje, voda je vzácny zdroj, ktorého efektívne využívanie prinesie značné hospodárske prínosy pre viaceré

³⁷ Pozri <http://inspire.jrc.ec.europa.eu/>

³⁸ Pozri <http://ec.europa.eu/environment/seis/>

³⁹ Pozri http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

⁴⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 691/2011 o európskych environmentálnych ekonomických účtoch, Ú. v. EÚ L 192, 22.7.2011.

⁴¹ [Oznámenie Komisie o zlepšení využitia potenciálu opatrení EÚ v oblasti životného prostredia: budovanie dôvery prostredníctvom rozširovania poznatkov a schopnosti reagovať](#) COM(2012) 095 final, 7.3.2012.

hospodárske odvetvia. Komisia preto v rámci procesu **európskeho semestra** posúdi aspekty súvisiace s vodou v **ročnom prieskume rastu** a v prípade potreby jednotlivým členským štátom navrhne **odporúčania zohľadňujúce špecifiká danej krajiny** pre . Pokiaľ ide o tretie krajiny, Komisia bude postupovať v rámci prístupového procesu a štruktúrovaných dialógov vedených s krajinami susediacimi s EÚ.

Komisia okrem toho podporuje využívanie **nástrojov na zvýšenie informovanosti**, ako sú komunikačné kampane⁴², certifikačné systémy⁴³ a stanovovanie ekologickej stopy⁴⁴, aby sa používateľom vody poskytli stimuly na trvalo udržateľné rozhodnutia.

Koncepcia sa snaží dosiahnuť všeobecné zlepšenie vodných ekosystémov, čo pozitívne prispeje k cieľu stratégie EÚ v oblasti biodiverzity, ktorým je zastavenie straty biodiverzity a degradácie ekosystémových služieb v EÚ do roku 2020 a ich obnovenie v čo najväčšej možnej miere. Vďaka tejto koncepcii sa zintenzívni úsilie zamerané na zvýšenie odolnosti voči katastrofám⁴⁵ a na prispôsobenie sa zmene klímy⁴⁶. Koncepciou sa zároveň podarí dosiahnuť míľnik v oblasti vodného hospodárstva stanovený v pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje. Keďže tlaky vznikajúce na pevnine ovplyvňujú vo veľkej miere aj stav morského prostredia, koncepcia prispeje k dosiahnutiu dobrého environmentálneho stavu podľa rámcovej smernice o morskej stratégii,⁴⁷ pod podmienkou náležitej koordinácie s programami opatrení v rámci morských stratégií, ktoré sa majú pripraviť do roku 2015.

Pokiaľ ide o cezhraničné vodné útvary, Komisia bude naďalej povzbudzovať kandidátske a susediace krajiny, aby zosúlادili svoje právne predpisy s *acquis* EÚ v oblasti životného prostredia, a pritom poskytovať týmto krajinám technickú pomoc.

Tabuľka 5

Opatrenie navrhnuté v koncepcii	Kto ho podnikne?	Dokedy?
Zaviesť partnerstvá v oblasti inovácií zamerané na vodné hospodárstvo a poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť.	Komisia a zainteresované strany	od roku 2013
Aktualizovať systém WISE.	agentúra EEA, Komisia, členské štáty a zainteresované strany	2015
Zefektívniť požiadavky v oblasti podávania správ a štatistiky.	agentúra EEA, Komisia, členské štáty a zainteresované strany	2014

⁴² Pozri komunikačnú kampaň Generation Awake <http://www.generationawake.eu/sk>.

⁴³ Pozri Spravovanie európskych vôd. <http://www.ewp.eu/activities/water-stewardship/>.

⁴⁴ Pozri ISO http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=43263

⁴⁵ Oznámenie Komisie o prístupe Spoločenstva k prevencii prírodných a človekom spôsobených katastrof KOM (2009) 82 v konečnom znení.

⁴⁶ Komisia pracuje na vytvorení integrovanej adaptačnej stratégie EÚ do roku 2013.

⁴⁷ Smernica 2008/56/ES, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky, Ú. v. EÚ L164, 25.6.2008.

Dokončiť vodohospodársky model.	agentúra EEA, Komisia, členské štáty a zainteresované strany	2013
Pokračovať v spoločnej implementačnej stratégii v rámci prepojenia vedy a politiky.	agentúra EEA, Komisia, členské štáty a zainteresované strany	kontinuálne
Zriaďiť a používať systém partnerského preskúmania v rámci spoločnej implementačnej politiky v súvislosti s plánmi vodohospodárskeho manažmentu povodia.	Komisia, členské štáty a zainteresované strany	2013 – 2016
Pridať požiadavky rámcovej smernice o vode do krízového plnenia v rámci SPP.	Rada, EP a Komisia	hneď, ako budú splnené podmienky v návrhu Komisie (t. j. najskôr v roku 2014)
Posilniť požiadavky týkajúce sa inšpekcií a dohľadu.	Komisia	2013
Preskúmať odporúčania pre jednotlivé krajiny týkajúce sa vody v rámci európskeho semestra.	Komisia, Európska rada	2013
Podporiť nástroje na zvyšovanie informovanosti o spotrebe vody (napr. dobrovoľné systémy označovania a certifikácie).	Komisia, členské štáty a zainteresované strany	kontinuálne

2.6. Globálne aspekty

Koncepcia sa zameriava predovšetkým na európske vody. Voda nepredstavuje len záležitosť miestneho významu, ale aj globálny problém prepojený s mnohými otázkami, ako sú potravinová bezpečnosť, dezertifikácia, zmena klímy, vplyv prírodných a človekom spôsobených katastrof atď., z ktorých majú všetky značný hospodársky, sociálny a bezpečnostný rozmer. EÚ sa angažuje v mnohých týchto oblastiach na základe svojich záväzkov v rámci Agendy 21, troch dohovorov z Ria (o dezertifikácii, zmene klímy a biodiverzite), miléniových rozvojových cieľov týkajúcich sa vody, johannesburského plánu plnenia a najnovšie aj konferencie Rio+20. Táto zaangažovanosť bude pre EÚ naďalej vysokou prioritou.

Svet dosiahol v roku 2011 miléniový rozvojový cieľ pre rok 2015 znížiť na polovicu počet ľudí bez udržateľného prístupu k pitnej vode, no mnohé africké krajiny naďalej zaostávajú, pokiaľ ide o prístup k vode. Svet má ešte ďaleko od dosiahnutia miléniového rozvojového

cieľa týkajúceho sa oblasti hygieny, keďže 2,5 miliardy ľudí v súčasnosti nemá lepšie hygienické podmienky.

Rast populácie a konkurujúce potreby používateľov vody povedú do roku 2025 k zvýšeniu globálneho dopytu po vode o 35 % až 60 %. Táto hodnota by sa mohla do roku 2050 zdvojnásobiť⁴⁸. Tento vývoj ešte zhorší zmena klímy, čo bude mať vážne dôsledky na potravinovú bezpečnosť.

Vodné hospodárstvo by sa s ohľadom na nové zameranie rozvojovej politiky EÚ⁴⁹ a priority a stratégie partnerských rozvojových krajín a regiónov malo v rámci rozvojovej spolupráce EÚ zamerať na tieto aspekty:

- **Prístup k bezpečnej pitnej vode a základným hygienickým službám**, ktorý Organizácia Spojených národov v roku 2010 vyhlásila za ľudské právo, čo bolo potvrdené vo vyhlásení na konferencii Rio+20 v roku 2012.⁵⁰
- **Voda pre hospodársky rast a trvalo udržateľný rozvoj**. EÚ bude venovať osobitnú pozornosť pridelovaniu a využívaniu vody v hospodárskych odvetviach, udržateľnom poľnohospodárstve a v rámci prepojenia medzi vodohospodárstvom, poľnohospodárstvom, energetikou a životným prostredím.
- **Riadenie vodných zdrojov**: Efektívne inštitucionálne prostredie, ktoré povedie k dobrému riadeniu vodných zdrojov na úrovni povodia, je kľúčom k dosiahnutiu záväzku vyhlásenia z konferencie Rio +20 týkajúceho sa značného zlepšenia vykonávania integrovaného hospodárenia s vodnými zdrojmi na všetkých príslušných úrovniach. Vhodné riadenie a udržateľné vodné hospodárstvo na regionálnej a cezhraničnej úrovni prostredníctvom prepojenia vodohospodárstva a bezpečnosti tiež prispievajú k zaisteniu mieru a politickej stability.

Budú potrebné aj mechanizmy koordinácie partnerov EÚ a partnerských regiónov, ktoré by mohli stavať na iniciatíve EÚ v oblasti vody (EUWI).

Podpora EÚ pre partnerské krajiny a regióny by mala vychádzať zo skúseností a poznatkov získaných vo vodnom hospodárstve EÚ, najmä pri vykonávaní rámcovej smernice o vode. Partnerstvo EÚ v oblasti inovácií zamerané na vodné hospodárstvo by okrem toho mohlo prinášať a rozširovať inovatívne riešenia problémov s vodou, s ktorými zápasia rozvojové krajiny.

V plánoch vodného hospodárstva partnerských krajín a v politikách EÚ treba zohľadniť aj tzv. vloženú (virtuálnu) vodu v predávaných poľnohospodárskych a priemyselných produktoch z rozvojových krajín. EÚ by v tejto súvislosti mala v rámci svojej rozvojovej politiky podporiť rozvoj trvalo udržateľného vodného hospodárstva vo vyvážajúcich krajinách, napr. zvýšením efektívneho využívania vody a zlepšením výberu plodín a ostatných výrobkov.

Tabuľka 6

Opatrenie navrhnuté v koncepcii	Kto ho podnikne?	Dokedy?
---------------------------------	------------------	---------

⁴⁸ Európska správa o rozvoji 2011/2012 http://ec.europa.eu/europeaid/what/development-policies/research-development/erd-2011-2012_en.htm.

⁴⁹ Program zmien – KOM (2011) 637 v konečnom znení, prijatý 13. októbra 2011.

⁵⁰ Pozri <http://www.uncsd2012.org/index.html>.

Podporiť prístup k bezpečnej pitnej vode a základným hygienickým službám.	Komisia, členské štáty a zainteresované strany	kontinuálne a od roku 2014
Podporiť integrované udržateľné hospodárenie s vodnými zdrojmi.	Komisia, členské štáty a zainteresované strany	kontinuálne a od roku 2014

3. ZÁVERY A VÝHLADY PRE POLITIKU EÚ V OBLASTI VODNÉHO HOSPODÁRSTVA

V koncepcii sú stanovené hlavné opatrenia, ktoré musia vodohospodári a tvorcovia politiky prijať na riešenie problémov súvisiacich s vodným prostredím.

Je možné a potrebné, aby členské štáty zlepšili vykonávanie rámcovej smernice o vode a znížili hydromorfologický tlak v našich povodiach obnovením priechodnosti riek napríklad prostredníctvom využívania zelenej infraštruktúry. Tá môže zároveň znížiť citlivosť EÚ voči záplavám a suchám. V rámci SPP, Kohézneho fondu a štrukturálnych fondov je priestor na financovanie zelenej infraštruktúry, najmä ak sa podporia súčasné návrhy Komisie o VFR. Aby sa podporilo dosiahnutie tohto cieľa, malo by sa vypracovať aj usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii.

Je nevyhnutné napraviť situáciu týkajúcu sa nadmerného pridelovania vody a rešpektovať potreby prírody: ekologický tok. Komisia bude pracovať v rámci postupu spoločnej implementačnej stratégie na rozvoji spoločného chápania tohto pojmu a spôsobov jeho výpočtu. Komisia počas prác na tejto koncepcii zároveň zriadila spoločne s agentúrou EEA vodné účty, ktoré vodohospodárom poskytnú realistickejší obraz o dostupnosti vody na úrovni povodia a spádovej oblasti. Keď sa tieto nástroje v rámci postupu spoločnej implementačnej stratégie upravia, umožnia omnoho lepšie pridelovanie vody.

Difúzne znečistenie a znečistenie z bodových zdrojov stále ohrozujú stav vôd EÚ, a to napriek pokroku dosiahnutému v rámci právnych predpisov o dusičnanoch, čistení odpadových vôd, priemyselných emisiách, prioritných látkach a výrobkoch na ochranu rastlín. Potrebné je lepšie vykonávanie týchto právnych predpisov a Komisia bude pokračovať v ich presadzovaní. Finančná podpora EÚ je dostupná, ale môže len doplniť, nie nahradiť dlhodobé investičné plány členských štátov a súkromného sektora v týchto oblastiach.

Efektívne využívanie vody môže pomôcť znížiť nedostatok vody a súvisiace problémy. Stanovovanie cien vody založené na volumetrickom meraní spotreby predstavuje silný nástroj na zvýšenie efektívneho využívania vody, ale napriek právnym požiadavkám rámcovej smernice o vode sa nevyužíva v plnej miere. Komisia bude naďalej presadzovať požiadavky a zároveň bude pracovať v rámci spoločnej implementačnej stratégie na zlepšení metodiky pre primeranú úhradu nákladov, ktorá zahŕňa environmentálne náklady. Komisia ďalej navrhuje, aby sa v rámci spoločnej implementačnej stratégie vypracovala spoločná metodika pre ciele efektívneho využívania vody, ktoré by sa v prípade potreby začlenili do plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia. Efektívnejšie využívanie vody je mimoriadne naliehavé v určitých odvetviach. Pokiaľ ide o poľnohospodárstvo, v návrhu Komisie o pilieri SPP II (rozvoj vidieka) je naplánovaná podpora pre zlepšenie efektívnosti zavlažovania, ak dôjde k zníženiu spotreby vody. Pokiaľ ide o budovy, Komisia navrhuje začleniť výrobky týkajúce sa využívania vody do pracovného plánu zameraného na ekodizajn v rozsahu

uvedenom v tomto pláne, čo predstavuje nákladovo efektívne riešenie, ktoré by mohlo mať významné pozitívne vedľajšie prínosy z hľadiska zníženia spotreby elektrickej energie.

Komisia zväži vytvorenie regulačného nástroja na zavedenie celoeurópskych noriem pre opätovné využívanie vody, čím sa odstráni prekážky pre rozšírené využívanie tohto alternatívneho zásobovania vodou. Pomohlo by to zmierniť nedostatok vody a znížiť citlivosť.

Súbor prierezových nástrojov bude slúžiť na podporu vykonávania opatrení naplánovaných v tejto koncepcii. Partnerstvá v oblasti inovácií zamerané na vodné hospodárstvo a na produktivitu a udržateľnosť v poľnohospodárstve podporia testovanie a šírenie inovatívnych riešení tým, že pomôžu zosúladiť ponuku v oblasti inovácií s dopytom. Vodohospodársky model, ktorý vypracovalo Spoločné výskumné centrum, pomôže vodohospodárom posúdiť nákladovú efektívnosť opatrení zahrnutých v ich plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia. Rozvoj systému WISE a zvýšenie jeho interoperability uľahčí subjektom s rozhodovacou právomocou prístup k dôležitým informáciám. K dispozícii bude systém partnerského preskúmania, ktorý umožní vzájomnú výmenu poznatkov pri vypracúvaní plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia. Ak sa schváli súčasný návrh Komisie týkajúci sa SPP, doplnenie určitých požiadaviek rámcovej smernice o vode do mechanizmu krížového plnenia bude predstavovať silný podnet na dodržiavanie týchto požiadaviek. Komisia by mohla napokon v rámci procesu európskeho semestra vydať odporúčania pre jednotlivé členské štáty zohľadňujúce špecifiká danej krajiny s cieľom určiť hospodárske opatrenia a opatrenia v oblasti vodného prostredia, ktoré prinesú osôh všetkým.

Komisia po ukončení terajších rokovaní o VFR posúdi ich výsledok a, ak sa to ukáže ako nevyhnutné na dosiahnutie cieľov politiky v oblasti vodného hospodárstva, predloží ďalšie náležité legislatívne návrhy, napríklad návrhy týkajúce sa merania spotreby, prírodných opatrení na zadržiavanie vody a cieľov súvisiacich s efektívnym využívaním vody.

Vykonávanie a monitorovanie návrhov koncepcie bude v relevantných prípadoch vychádzať zo spoločnej implementačnej stratégie rámcovej smernice o vode, v rámci ktorej ich Komisia predloží a bude na ne nadväzovať. Komisia vypracuje hodnotiacu tabuľku, ktorú bude pravidelne aktualizovať na účely kontroly pokroku vykonávania. Rámcová smernica o vode sa musí preskúmať a možno aj zrevidovať do roku 2019. Komisia pri príprave tohto preskúmania posúdi stav vykonávania všetkých aspektov koncepcie a v prípade potreby navrhne zmeny a doplnenia smernice v záujme ľahšieho plnenia jej cieľov. Vďaka týmto zmenám a doplneniam by sa niektoré nezáväzné návrhy uvedené v koncepcii mohli stať právne záväznými požiadavkami, ak by sa dobrovoľný prístup preukázal ako nedostatočný.

V koncepcii je jasne stanovený cieľ a postup rozvoja politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva. Dosiahnutie tohto cieľa je vecou politickej vôle a odhodlania zainteresovaných strán v nasledujúcich rokoch.

V nižšie uvedenej tabuľke 7 je prehľad návrhov opatrení koncepcie, ktoré sú opísané v tomto dokumente, ako aj harmonogram ich vykonávania.

Osobitné ciele koncepcie	Ako ich dosiahneme?			
	Dobrovoľne	Regulačný nástroj	Podmienenosť	Priorita financovania
Stanovovanie cien vody stimulujúce jej efektívne využívanie	Usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o systémoch obchodovania do roku 2014	Presadzovanie článku 9 rámcovej smernice o vode (kontinuálne)	Podmienky <i>ex ante</i> v rámci fondov pre rozvoj vidieka a kohéznú politiku od roku 2014	
Meranie spotreby		Presadzovanie článku 9 rámcovej smernice o vode (kontinuálne)		
Zníženie využívania vody v poľnohospodárstve			Základná podmienka pre niektoré projekty zavlažovania v rámci rozvoja vidieka od roku 2014	
Zníženie nezákonného čerpania/zadržovania vody	Využívanie GMES od roku 2013	Možná iniciatíva EÚ o inšpekciách v roku 2013	Krížové plnenie v rámci SPP hneď, ako budú splnené podmienky stanovené v návrhu Komisie (t. j. najskôr v roku 2014)	
Informovanosť o spotrebe vody (napr. informácie o „virtuálnej“ vode v globálne obchodovanom tovare)	Podporovanie systémov dobrovoľného označovania a certifikácie			
Maximalizácia využívania prírodných opatrení na zadržiavanie vody (zelená infraštruktúra)	Usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii do roku 2014		Ekologizácia piliera SPP I (oblasti ekologického záujmu) od roku 2014	Štrukturálne fondy, Kohézny fond a úvery EIB (2014 – 2021)
Zariadenia na efektívne využívanie vody v budovách	Environmentálna značka EÚ a kritériá pre ekologické verejné obstarávanie 2013	Pracovný plán týkajúci sa ekodizajnu v roku 2012		
Zníženie presakovania	Najlepšie postupy/nástroje úrovni SELL v roku 2013			Štrukturálne fondy, Kohézny fond a úvery EIB (2014 – 2021)

	Ako ich dosiahneme?			
Osobitné ciele koncepcie	Dobrovoľne	Regulačný nástroj	Podmienenosť	Priorita financovania
Maximalizácia opätovného využívania vody		Možné nariadenie v roku 2015		Štrukturálne fondy, Kohézny fond a úvery EIB (2014 – 2021)
Zlepšenie riadenia	Partnerské preskúmanie plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia (2013 – 2016)			
Zavedenie vodných účtov Zavedenie ekologického toku Stanovovanie cieľov	Usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o vodných účtoch/ekologických tokoch do roku 2014 Usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii o stanovovaní cieľov do roku 2014			
Zníženie povodňových rizík	Prostredníctvom zelenej infraštruktúry (pozri vyššie) Európsky systém informovanosti o záplavách	Plány manažmentu povodňových rizík do roku 2015		
Zníženie rizika sucha	Prostredníctvom zelenej infraštruktúry (pozri vyššie) Európske stredisko pre monitorovanie prípadov sucha (2013 – 2014)	Presadzovanie požiadaviek rámcovej smernice o vode (kontinuálne)		
Lepší výpočet nákladov a prínosov	Usmernenie k spoločnej implementačnej stratégii do roku 2014			

	Ako ich dosiahneme?			
Osobitné ciele koncepcie	Dobrovoľne	Regulačný nástroj	Podmienenosť	Priorita financovania
Lepšia vedomostná základňa	<p>Aktualizácia systému WISE do roku 2015</p> <p>Vodohospodársky model Spoločného výskumného centra do roku 2013</p> <p>Činnosť v rámci spoločnej implementačnej stratégie na prepojenie vedy s politikou (kontinuálne)</p>	Požiadavky v oblasti podávania správ/štatistiky do roku 2014		
Podpora pre rozvojové krajiny				<p>Podpora prístupu k bezpečnej pitnej vode a základným hygienickým službám</p> <p>Podpora pre integrované udržateľné hospodárenie s vodnými zdrojmi.</p> <p>(Kontinuálne, a potom od roku 2014 do roku 2021)</p>

Osobitné ciele koncepcie	Ako ich dosiahneme?			
	Dobrovoľne	Regulačný nástroj	Podmienenosť	Priorita financovania
Riešenie problému znečistenia	Správa o liekoch a životnom prostredí (2013)	<p>Cielené presadzovanie rámcovej smernice o vode, smernice o environmentálnych normách kvality/o prioritných látkach, smernice o dusičnanech, smernice o čistení komunálnych odpadových vôd a smernice o priemyselných emisiách</p> <p>so zameraním na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorovanie požiadaviek rámcovej smernice o vode – environmentálne normy kvality/smernica o prioritných látkach. 2. Rozšírenie oblastí citlivých na dusičnany a posilnenie akčných programov (kontinuálne). 3. Zlepšenie miery dodržiavania predpisov týkajúcich sa čistenia odpadovej vody prostredníctvom dlhodobého investičného plánovania (vrátane prostriedkov EÚ a úverov EIB) do roku 2018, vykonávacie plány vypracované do roku 2014. 4. Zabezpečenie toho, aby v povoleniach na priemyselné emisie boli stanovené limitné hodnoty emisií, ktoré sú v súlade s najlepšimi dostupnými technikami (BAT) a zohľadňujú náležité vodohospodárske ciele, od roku 2016. <p>Prijatie navrhnutých zmien a doplnení environmentálnych noriem kvality/smernice o prioritných látkach.</p>	<p>Pridanie smernice o trvalo udržateľnom používaní pesticídov do krízového plnenia v rámci SPP – hneď po splnení podmienok stanovených v návrhu Komisie (t. j. najskôr v roku 2014)</p>	

	Ako ich dosiahneme?			
Osobitné ciele koncepcie	Dobrovoľne	Regulačný nástroj	Podmienenosť	Priorita financovania
Prierezové ciele	Partnerstvá v oblasti inovácií zamerané na vodné hospodárstvo a poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť od roku 2013	Celkové presadzovanie smerníc: rámcová smernica o vode, smernica o environmentálnych normách kvality/o prioritných látkach, smernica o dusičnanoch, smernica o čistení komunálnych odpadových vôd, smernica o priemyselných emisiách	Možné odporúčania v rámci európskeho semestra v roku 2013	Celkové prioritné usporiadanie cieľov týkajúcich sa vodného hospodárstva v rámci SPP, štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a úverov EIB (2014 – 2021)